

روش شخصی من در استفاده از سنتور ایرانی

نویسنده: رضا مدنی

۲۴ نوامبر ۲۰۱۸

حق طبع و نشر محفوظ ۲۰۱۸ رضا مدنی

کپی کردن یا بازتولید این نوشتار، یا قسمتهایی از این نوشتار، بدون اجازه مولف ممنوع می باشد.

تنظیم کوکها روی سنتور ۲ خرک

مفهوم «کوک» در این متن

در مقاله [سنتور ۲ خرک](#) من روش نت نویسی خودم را برای دستگاه ها و گام ها تشریح کردم. در عمل، با توجه به این که سنتور پوشش چند اکتاوی دارد (۴ اکتاو در سنتور ۹ خرک)، نتهای انتخاب شده برای هر کوک میتوانند چند دستگاه یا گام را دربرگیرند و به این ترتیب امکان چندین مودولاسیون (مرکب نوازی) را فراهم سازند. به این دلیل است که من در نوشته هایم، علاوه بر الفاظ مد، دستگاه و گام، از لفظ کوک نیز، به معنای یک مجموعه ای یا ترکیبی از نتها رجوع میکنم. به این ترتیب، بر حسب احتیاج، میتوانیم چندین کوک شورسل، ماهورفا و غیره داشته باشیم.

تغییر یک کوک به کوک دیگر

مثال

ما در این مثال تغییر یک کوک ماهور سل به یک کوک شور سل را در نظر میگیریم. توجه داشته باشید که در این مثال کوک شورسل، کوک سه گاه فا را نیز در بر دارد.

Mahour G - 442 4 442

| | | | | | | | | | | | | | |
|----|------|------|--------|----|------|------|----|----|----|------|----|----|----|
| | | | F | F | F# | | | F# | F# | F | F | Bb | C |
| | | E | Eb | D# | Eb | Eb^A | E | D# | E | Eb^A | Eb | Ab | |
| D# | D | Db^A | Db | Db | Db^A | D | D# | D# | D | Db^A | Db | G | |
| | | C# | C | C | C# | C# | C# | | | C# | C | F | |
| | | B | Bb-1/2 | Bb | Bb^A | B | B | | | B | Bb | Eb | E |
| A# | A | Ab^A | Ab | Ab | Ab^A | A | A# | A# | A | Ab^A | Ab | D | |
| | | G# | G | G | G# | G# | | | | G# | G | C | C# |
| | | F# | F | F | F# | G# | | | | F# | F | G# | B |
| E | Eb^A | Eb | D | D | Eb | Eb^A | E | E | D | C | Bb | | |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| F | 1 | 1 | 1 | 2 |
| E | 2 | 4 | 3 | |
| D | 3 | 3 | 3 | |
| C | 1 | 1 | 1 | |
| B | 1 | 4 | 3 | 1 |
| A | 3 | 3 | 3 | |
| G | 1 | 1 | 2 | 1 |
| F | 2 | 2 | 2 | 2 |
| E | 3 | 3 | 1 | |

| | | | | |
|---|---|---|---|--|
| F | 1 | 1 | 1 | |
| E | | | | |
| D | | | | |
| C | | | | |
| B | 1 | 4 | | |
| A | | | | |
| G | | | | |
| F | 2 | 2 | 2 | |
| E | 3 | 3 | 1 | |

- A5. Benmy rokh... (Mahour G) 4:03
- B1. Souratgare... (Mahour G) 3:00
- A10.d Hengame sabooh... (Mahour G) 1:51
- A5.D Benmy rokh... (Mahour G)

11

Shur G 1 - 334 4 244 - Segah F - 433 4 334

| | | | | | | | | | | | | | |
|----|------|------|----|----|----------|------|----|----|----|------|----|----|----|
| | | | F | F | F# | | | F# | F# | F | F | Bb | C |
| | | E | Eb | D# | Eb | Eb^A | E | D# | E | Eb^A | Eb | Ab | |
| D# | D | Db^A | Db | Db | Db^A+1/2 | D | D# | D# | D | Db^A | Db | G | |
| | | C# | C | C | C# | C# | C# | | | C# | C | F | |
| | | B | Bb | Bb | Bb^A | B | B | | | B | Bb | Eb | E |
| A# | A | Ab^A | Ab | Ab | Ab^A | A | A# | A# | A | Ab^A | Ab | D | |
| | | G# | G | G | G# | G# | | | | G# | G | C | C# |
| | | F# | F | F | F# | G# | | | | F# | F | G# | B |
| E | Eb^A | Eb | D | D | Eb | Eb^A | E | E | D | C | Bb | | |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| F | 1 | 1 | 1 | 2 |
| E | 1 | 2 | 1 | |
| D | 1 | 2 | 2 | |
| C | 1 | 1 | 1 | |
| B | 1 | 1 | 1 | 1 |
| A | 1 | 2 | 2 | |
| G | 1 | 1 | 2 | 1 |
| F | 1 | 1 | 1 | 2 |
| E | 3 | 3 | 1 | |

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| F | | | | |
| E | 1 | 2 | 1 | |
| D | 1 | 2 | 2 | |
| C | | | | |
| B | 1 | 1 | 1 | 1 |
| A | 1 | 2 | 2 | |
| G | | | | |
| F | 1 | 1 | 1 | |
| E | | | | |

- A3. Boofe koor (Afshari G/C) 6:52
- C5. Ghadjar (Shur G/C) 1:41
- C1. Renge Hashtari (Shur G/B) 2:19
- A4. Baz dar khabam... (Segah F) 5:50
- C6.D Saghi name (Dashti Db^A)

15

شکل ۱

شکل ۲ اطلاعات مختلف ارائه شده در شکل ۱ را توصیف میکنند. برای تغییر کوک از ماهور سل به شور سل / سه گاه فا، ما می توانیم موقعیت جدید هر یک از خرکها را از روی جدول C پیدا کنیم و یا، برای پیدا کردن سریعتر جای جدید خرکها، به جدول D مراجعه کنیم که فقط جای خرکهایی را نشان می دهد که در این تغییر کوک تغییر محل میدهند. جدول D بسیار سودمند است به ویژه برای عوض کردن کوکها در طول یک کنسرت.

ماهور سل و فواصل متوالی آن در ربع پرده (442 4 442)

جدول های شماره ای A و C جای خرکها را، از بم ترین (1) تا زیرترین (4) نشان میدهند. در صورت احتیاج، تنظیمهای جزئی با علامت - و + قید میشوند. مثلاً $-1/4$ یا $+1/2$ با توجه به این که 1 معادل قطر ساجمه خرک است.

ستون دست راست نام قطعاتی که من در هر کوک اجرا میکنم را با یک حرف طبقه بندی یادآوری میکند. $Bx =$ تصنیف $Ax =$ گوشه ردیف $Cx =$ و غیره

Mahour G - 442 4 442

| | | | | | | | | | | | | | |
|----|-----------------|-----------------|--------|----|---------------------|-----------------|----|----|----|-----------------|----|----|----|
| | | | F | F | F# | | | F# | F# | F | F | Bb | C |
| | | E | Eb | D# | Eb | Eb ^A | E | D# | E | Eb ^A | Eb | Ab | |
| D# | D | Db ^A | Db | Db | D ^{bA+1/2} | D | D# | D# | D | D ^{bA} | Db | G | |
| | | C# | C | C | C# | C# | | | | C# | C | F | |
| | | B | Bb-1/4 | Bb | Bb ^A | B | B | B | B | Bb | Bb | Eb | E |
| A# | A | Ab ^A | Ab | Ab | Ab ^A | A | A# | A# | A | Ab ^A | Ab | D | |
| | | G# | G | G | G# | G# | | | | G# | G | C | C# |
| | | F# | F | F | F# | G# | | | | F# | F | G# | B |
| E | Eb ^A | Eb | D | D | Eb | Eb ^A | E | E | D | C | Bb | | |

A

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| F | 1 | 1 | 1 | 2 |
| E | 2 | 4 | 3 | |
| D | 3 | 3 | 3 | |
| C | 1 | 1 | 1 | |
| B | 1 | 4 | 3 | 1 |
| A | 3 | 3 | 3 | |
| G | 1 | 1 | 2 | 1 |
| F | 2 | 2 | 2 | 2 |
| E | 3 | 3 | 1 | |

B

| | | | | |
|---|---|---|---|--|
| F | 1 | 1 | 1 | |
| E | | | | |
| D | | | | |
| C | | | | |
| B | 1 | 4 | | |
| A | | | | |
| G | | | | |
| F | 2 | 2 | 2 | |
| E | 3 | 3 | 1 | |

- A5. Benmy rokh... (Mahour G) 4:03
- B1. Souratgare... (Mahour G) 3:00
- A10.d Hengame sabooh... (Mahour G) 1:51
- A5.D Benmy rokh... (Mahour G)

11

Shur G 1 - 334 4 244 - Segah F - 433 4 334

| | | | | | | | | | | | | | |
|----|-----------------|-----------------|----|----|---------------------|-----------------|----|----|----|---------------------|----|----|----|
| | | | F | F | F# | | | F# | F# | F | F | Bb | C |
| | | E | Eb | D# | Eb | Eb ^A | E | D# | E | Eb ^A | Eb | Ab | |
| D# | D | Db ^A | Db | Db | Db ^{A+1/2} | D | D# | D# | D | D ^{bA+1/2} | Db | G | |
| | | C# | C | C | C# | C# | | | | C# | C | F | |
| | | B | Bb | Bb | Bb ^A | B | B | B | B | Bb | Bb | Eb | E |
| A# | A | Ab ^A | Ab | Ab | Ab ^A | A | A# | A# | A | Ab ^A | Ab | D | |
| | | G# | G | G | G# | G# | | | | G# | G | C | C# |
| | | F# | F | F | F# | G# | | | | F# | F | G# | B |
| E | Eb ^A | Eb | D | D | Eb | Eb ^A | E | E | D | C | Bb | | |

C

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| F | 1 | 1 | 1 | 2 |
| E | 1 | 2 | 1 | |
| D | 1 | 2 | 2 | |
| C | 1 | 1 | 1 | |
| B | 1 | 1 | 1 | 1 |
| A | 1 | 2 | 2 | |
| G | 1 | 1 | 2 | 1 |
| F | 1 | 1 | 1 | 2 |
| E | 3 | 3 | 1 | |

D

| | | | | |
|---|---|---|---|--|
| F | | | | |
| E | 1 | 2 | 1 | |
| D | 1 | 2 | 2 | |
| C | | | | |
| B | 1 | 1 | 1 | |
| A | 1 | 2 | 2 | |
| G | | | | |
| F | 1 | 1 | 1 | |
| E | | | | |

- A3. Boofe koor (Afsari G/C) 6:52
- C5. Ghadjar (Shur G/C) 1:41
- C1. Renge Hashtari (Shur G/B) 2:19
- A4. Baz dar khabam... (Segah F) 5:50
- C6.D Saghi name (Dashti Db^A)

15

کوک شور سل و سه گاه فا شماره 1 بعد از حرف G نشان دهنده اولین ترکیب شور سل است در بین 4 ترکیب مختلفی که من در کارهایم از آنها استفاده میکنم.

برای یافتن سریع تفاوت بین جدولهای شماره ای A و C به جدول D مراجعه کنید. این جدول فقط به خرکهایی اشاره میکند که جای آنها در تغییر کوک از ماهور سل به شور سل / سه گاه فا عوض میشوند.

عدد 15 تعداد خرکهایی را نشان میدهد که در تغییر به کوک جدید جای آنها عوض میشوند

شکل ۲